Sluiting scholen tijdens COVID-19: Rapid Recommendation

Populatie

Personen in schoolomgeving (kleuter, lager, secundair, internaten)

- Schoolgaande kinderen
- Leerkrachten en personeel scholen
- Personen partieel op of in contact met scholen (stagiaires, CLB, buschauffeurs, poetsploegen, ...)

Personen in maatschappij

- Gezinsleden van direct betrokkenen, grootouders
- Iedereen die geïnfecteerd kan worden met COVID-19

Vergelijking

Scholen dicht ✗ of ✓ Scholen open

Aanbeveling

Dicht		Open	
Sterk	Zwak	Zwak	Sterk

Sterke aanbeveling om de scholen open te laten bij een lage of matige besmettingsgraad onder leerlingen

Dicht		Open	
Sterk	Zwak	Zwak	Sterk

Zwakke aanbeveling om de scholen open te laten bij een hoge* besmettingsgraad onder leerlingen.

* De voorgestelde limiet was 400 per 100.000 leerlingen. Deze is echter nog niet gepubliceerd.

Deze aanbeveling geldt:

Voor lagere scholen, kleuterscholen en middelbare scholen, maar niet voor hogescholen of universiteiten.

Deze aanbeveling geldt niet:

Als het schoolsysteem niet meer kan functioneren (bv. bij een tekort aan leerkrachten)

Als een groot deel van de leerlingen de klassikale lessen niet kan volgen

Bij problemen bij ondersteunende diensten (zoals CLB, technisch personeel, opvang, etc...)

Vergelijking voor- en nadelen

Balans gunstige versus ongunstige effecten

We zijn onzeker of het sluiten van scholen een gunstig effect heeft op het aantal besmettingen van direct (leerkrachten en kinderen) en indirect betrokkenen. Er spelen andere factoren mee die de besmettingscijfers in belangrijke mate beïnvloeden (algemene lockdown, fase epidemie, corona-angst, etc...).

Het sluiten van scholen leidt **waarschijnlijk tot een grote leerachterstand en mogelijk tot een toename van kindermishandeling.**

We zijn onzeker over het effect op het mentale welzijn van kinderen en het risico op verwaarlozing.

Er zijn geen gegevens over het effect op het risico op overdracht van het virus naar de thuissituatie en het mentale welzijn van leerkrachten en ouders.

Het contactonderzoek van de CLB's toont tot dusver aan dat de meeste besmettingen te herleiden zijn tot situaties buiten de schoolmuren.
(Bron: statement Onderwijs Vlaanderen / data nog niet beschikbaar)

Waarden/voorkeuren leerlingen

Er is een groot verschil tussen leerlingen van kleuter, basis en het secundair onderwijs. Iedere leeftijdsgroep heeft zijn **eigen manier om te leren en eigen behoeftes wat betreft sociale contacten. Daarbij bestaan verschillen tussen kinderen onderling;** Hoe goed kunnen ze leren, op welke wijze leren ze liefst (alleen of klassikaal), hoe is de thuissituatie?

Binnen het secundair onderwijs is er een grote diversiteit tussen de verschillende richtingen. (bv. tussen theoretisch of meer praktisch georiënteerde vakken).
Een klein deel van de scholieren voelt zich beter met het thuis volgen van de lessen. Anderen blijven echter liever thuis uit gemakzucht (bv uitslapen, meer gamen, meer smartphone).

Gewenste effecten (resultaten)

Scholen dicht | Scholen open

	Per 100 000 op 14 dagen		Zekerheid van bewijs
Leerkrachten met COVID	6	174	★☆☆☆ Zeer laag
Aantal pers met COVID			
0-5 jr	7	22	★☆☆☆ Zeer laag
6-12 jr	5	158	
13-18 jr	9	331	
19-65 jr	24	223	
65+	38	83	
Grootouders met COVID	20	111	★☆☆☆ Zeer laag
Besmettingsrisico kind-gezin	-	-	Geen Belgische gegevens
Besmettingsrisico leerkracht-gezin	-	-	Geen Belgische gegevens
	Totalen		
Hospitalisaties door COVID	453	804	★☆☆☆ Zeer laag

Ongewenste effecten (resultaten)

Scholen dicht | Scholen open

			Zekerheid van bewijs
Leerachterstand = Gestandardiseerde toetsen 6e lj. 2015 t/t 2020	+/- 6 maanden scholing		★★★☆ Matig
Mentale gezondheid kinderen	**2de helft mei**	**2de helft sept.**	
% dat zich goed voelt	57%	82%	★☆☆☆ Zeer laag
% met goed mentaal welzijn	45%	55%	
Gemiddeld aantal chatgesprekken over angst/ depressie/zelfmoord		-43%	★☆☆☆ Zeer laag
Kindermishandeling (meldingen)			
Mrt-Aug 2020 vs 2019	+80%		★☆☆☆ Zeer laag
Mei 2020 vs Sept 2020	+54%		
Verwaarlozing (meldingen) Mrt-Aug 2020 vs 2019	-31,5%		★☆☆☆ Zeer laag
Mentale gezondheid ouders	-	-	Geen Belgische gegevens
Mentale gezondheid leerkrachten	-	-	Geen Belgische gegevens
Leerachterstand (lange termijn)	-	-	Geen Belgische gegevens

De cijfers:

Deze cijfers dateren van de 2e helft mei en de 2e helft september 2020.

Ze geven geen inzicht in het precieze effect van een sluiting van scholen omdat andere factoren ook een belangrijke rol spelen (zie vorige pagina).

Praktische zaken

Scholen dicht

Digitaal onderwijs staat nog niet overal op punt:

- Hoe houd je contact met leerlingen?
- Hoe differentiëren (leeftijd en niveau)?
- Zijn alle leerkrachten voldoende vertrouwd met de techniciteiten en methodiek?
- Hoe geef je praktijk- en kunstvakken?
- Heeft ieder kind toegang tot internet, een computer en voldoende rust en ruimte thuis?

Onrust en stress ouders:

- Hoe kinderen opvangen in combinatie met (thuis)werk? Dit weegt zwaarder voor kinderen in basisonderwijs maar ook voor kinderen met (gedrags)problemen.

Scholen open

Onrust en stress ouders:

- “Mijn kinderen zijn geen proefkonijn”

Angst leerlingen/leerkrachten om anderen te besmetten of om zelf ziek te worden

Voldoende aandacht om alle basismaatregelen uit te voeren op school (zie kader onder), ook tijdens pauzes (refter, leraarskamer) en de reis van/naar school (voldoende openbaar vervoer).

Dit betekent maskerplicht voor leerkrachten en leerlingen van secundair. Dit valt sommigen zwaar.

Open scholen zorgen voor clustering van personen en dit verhoogt het risico op besmetting

- Clustering van (groot)ouders bij het ophalen van (klein)kinderen
- Clustering van kinderen op weg naar school in de bus of trein
- Tijdens pauzes clusteren kinderen op de speelplaats of de refter

De veiligheidsmaatregelen die onderwijsinstellingen, onderwijspersoneel en leerlingen volgen, zorgen ervoor dat het virus zich minder kan verspreiden.

Zo voorkomen we transmissie:

*** Thuisblijven bij ziekte. ***

*** Handen wassen. Dit verwijdert de mogelijke virusdeeltjes op de huid. ***

*** Door afstand te houden, vallen de druppels op de grond.***

Door mondmaskers te dragen, kunnen druppels en microdruppels zich niet verspreiden.
Ventileren verdunt en verdampt mogelijke microdruppels.

Bron: Onderwijs Vlaanderen

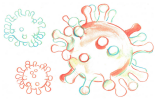

Overige overwegingen

Algemeen

Corona heeft een grote impact op iedereen, en daar zullen we voorlopig mee moeten leven.
Deze aanbeveling is gemaakt op basis van de huidige kennis, die zeer ontoereikend is.
We leren nog steeds bij over deze epidemie en wat de gevolgen zijn van bepaalde keuzes.

Ook binnen het onderwijs speelt dit voortschrijdende inzicht.
De aanbeveling betreft de impact van een volledige sluiting. Op basis van huidige inzichten zijn alternatieve maatregelen meer waarschijnlijk met als doel de leerachterstand te beperken en kinderen die dat nodig hebben veiligheid te bieden.
Denk aan halve klassen, alleen les voor bepaalde kinderen, schuiven met uurroosters.

Deze vergaderingen vonden plaats in een periode van opflakkering van het virus.
Dit beïnvloedt de huidige aanbeveling. Ook als je van dichtbij meemaakt dat het virus ernstige gevolgen kan hebben, kan dat de argumenten veranderen.

De cijfers van kindermisbruik zijn gestegen ondanks dat de scholen deels toe waren met dus een mindere signaalfunctie van leerkrachten aan het CLB als gevolg. Daarom zijn deze mogelijks een onderschatting.

Kinderen kunnen covid-19 ook doorgeven hoewel huidig wetenschappelijk onderzoek aantoont dat zij meestal minder het virus overdragen dan volwassenen. Iedereen dient de basismaatregelen te blijven respecteren in contacten met kinderen.

Als maatschappij moet je keuzes maken. Neem je maatregelen die de economie aan banden legt of sluit je de scholen. Wat is prioritair? Het besluit om scholen te sluiten zou niet te licht genomen worden omdat dit waarschijnlijk leidt tot leerachterstand en mogelijk tot meer kindermishandeling.

Scholen kunnen een rol spelen om kinderen blijvend te motiveren de algemene maatregelen na te leven (zie vorige pagina), ook tijdens buiten- en naschoolse activiteiten. **Dit bevordert de uniformiteit en kan de angst van ouders, leerlingen en leerkrachten en directies en de polarisatie tussen groepen verminderen.**

Lagere school

Scholen openhouden is belangrijk
omdat je via de scholen ook een ingang hebt
om ouders van **alle bevolkingsgroepen te bereiken.**

Hiermee kun je mensen bereiken
waar de gewone media niet doorkomt.

School biedt veiligheid en structuur voor kinderen.
Dit is vooral belangrijk voor kinderen
met een moeilijke thuissituatie.

Secundaire school

Jongeren zullen in de
gecontroleerde schoolomgeving vaker de richtlijnen
volgen dan wanneer er geen toezicht is.
Als we de scholen sluiten,
hebben we dus minder zicht op de jongeren.

Ook voor jongeren is school belangrijk vanwege
de structuur/veiligheid, regelmaat en sociale contacten,
vooral diegenen met een moeilijke thuissituatie.

Suggesties bijkomend onderzoek

Deze aanbeveling maakt duidelijk dat er nog veel lacunes zijn.
We noemen enkele welke een meerwaarde kunnen zijn om deze aanbeveling beter te onderbouwen.

Wat is het effect van schoolsluiting op het mentale welzijn van kinderen, leerkrachten en ouders?

Hoeveel besmettingen vinden effectief plaats op school?

Hoe kunnen we jongeren en leerkrachten motiveren om de maatregelen te respecteren?

Samenvatting

Deze aanbeveling is gebaseerd op de huidige wetenschappelijke inzichten, maar deze zijn niet toereikend.

De grootste bewijskracht bestaat eruit dat schoolsluiting waarschijnlijk leidt tot een grote leerachterstand en misschien meer kindermishandeling. Tegelijk moeten we balanceren met het aantal infecties in de totale bevolking wat mede bepaalt of de scholen zouden moeten sluiten.

School is een cruciaal onderdeel van het leven van kinderen en jongeren.
Hier bouwen ze aan zichzelf, aan hun toekomst en daarmee aan de toekomst van ons allen.
We moeten daarom niet te licht denken over een sluiting ervan.
Nieuwe wetenschappelijke inzichten zullen een invloed hebben op deze aanbeveling.

Met deze aanbeveling maken we een sprong van wetenschappelijk inzichten naar algemene aanbevelingen voor een bepaalde vraag. We bekijken wetenschappelijke studies en wegen die met andere argumenten vanuit een breed panel betrokkenen en rapporteren welke een rol hebben gespeeld.

Dat we moeten omgaan met onzekerheid is niet nieuw.
Ook in de medische wereld is slechts 1/3 van de beslissingen gebaseerd op goed wetenschappelijk bewijs.

Panelleden:

Bert Aertgeerts (Huisarts, voorzitter)
Trudy Bekkering (Methodoloog)
Nicolas Delvaux (Huisarts, methodoloog)
Patrik Vankrunkelsven (Huisarts, methodoloog)
Jaan Toelen (Pediater)
Oscar Plomteux (Leerling 4e lj ASO)
Nore Milissen (Leerling 4e lj STW)
Lise Rans (Leerling 4e lj STW)
Katrien Masschalck (Ouder)
Annelies Pascal (Leerkracht TSO)
Lode Sweldens (Leerkracht BLO)
Sigrid Aertgeerts (Directie kleuteronderwijs)
Jeroen Vandenbussche (Directie lager onderwijs)
Ignaas Devisch (Ethicus)
Tinne Lernout (Epidemioloog)
Elke Wollants (Manager COVID labo)
Marc Raes (Pediater)
Sofie Crommen (Kinderpsychiater)
Geert Molenberghs (Biostatisticus)
Alexandra Seghers (CLB arts)
Pedro De Bruyckere (Psycholoog/pedagoog)
Guido van Ham (Viroloog)

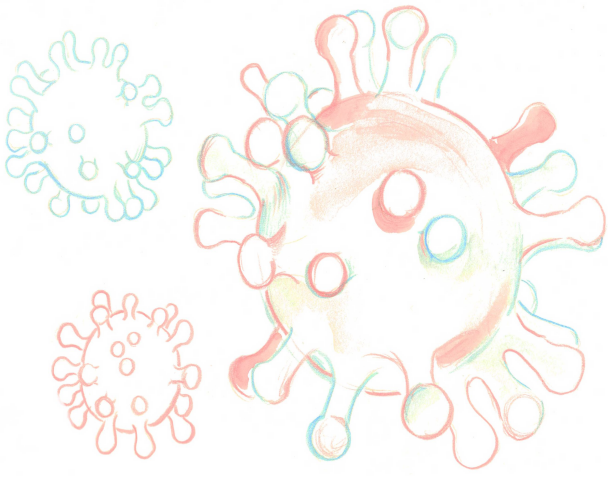

KU LEUVEN
ACADEMISCH CENTRUM HUISARTSGENEESKUNDE

Infographic & Illustraties: Lisa Van der Auwera